education

Department of Education
FREE STATE PROVINCE

REKENINGKUNDE

GRAAD 12

JUNIE 2023 – EKSAMENVRAESTEL 2

NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.

2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. Besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy ander vermeld ken volpunte toe vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. As die kandidaat meer as die verwagte aantal antwoorde gee, kontroleer alle antwoorde en gee die voordeel aan die leerder. Strawwe kan toegepas word vir vreemde inskrywings as kandidate volpunte verdien vir die vraag (maks. -2 per vraag)
8. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie' omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae
9. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
11. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
12. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
13. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☒.
14. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek
15. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 10 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1

1.1.1 **Voltooi die Kontantjoernale vir Mei 2023:**

Kontantontvangstejoernaal (slegs bedrae)			Kontantbetalingsjoernaal (slegs bedrae)	
232 030			**102 500**	
14 500	✓		24 400	✓✓
216	✓		108 000	✓
			13 200	✓
		(878 + 215 +409	1 502	✓☑
			7 800	✓
			5 760	✓
	Beide totale		14 300	✓
246 746	☑		277 462	

12

1.1.2 **Banksaldo op 31 Mei 2023 in die Algemene Grootboek:**

Sien 1.1.1 sien 1.1.1
+ 32 600✓✓ + 246 746☑ – 277 462☑ = 1 884 ☑ een deel korrek

Aanvaar alternatiewe vorme soos grootboekrekeninge ens.

5

1.1.3 **Bankversoeningstaat op 31 Mei 2023:**

	Debiet		Krediet	
Saldo volgens bankstaat Balanserende bedrag			22 027	☑
Kt. EFO foutief gedebiteer			5 262	✓✓
Dt. Bedrag foutief gekrediteer	7 900	✓✓		
Kt. Uitstaande deposito			27 660	✓✓
Dt. Uitstaande EFO – 323	45 165	✓		
Dt. Saldo per bankrekening	1 884 Sien 1.1.2	☑		
	54 949	☑	54 949	
	☑ both figues and must be the same			

10

1.1.4 **Verwys na die uitstaande deposito van R24 400. Verskaf TWEE oplossings om die probleem in die toekoms te voorkom.**

Enige TWEE oplossings ✓✓ ✓✓

Verdeling van pligte. Persoon wat geld ontvang moet nie dieselfde een wees wat gaan bank nie.
Daaglikse deposito van geld.
Moedig EFO betalings aan.
Kennisgewing van kontantbeweging deur banktoepassing.
Vir een punt:
Verdeling van pligte

4

Kopiereg voorbehou

1.2.1 **Bereken die korrekte saldo van die Krediteurekontrolerekening in die Algemene Grootboek.**

[34 570 – 43 750]

102 350✓ + 20 000✓ – 9 180✓ + 7 775✓ = 120 945 ☑ een deel korrek

5

1.2.2 **Stel die korrekte Krediteurelys op 30 April 2023 op**.

Motloung Handelaars **36 650** – 14 600 ✓	22 050 ✓ Geen deelpunte
Maritz Groothandelaars **40 500** – 9 180✓ + 14 600✓	45 920 *☑
Mkhize Winkels **30 300** – 9 600✓ + 7 775✓	28 475 *☑
Meyer Verskaffers + 7 250 een punt + 7 250een punt **10 000** + 14 500 ✓✓	24 500 *☑
*☑ (Een deel korrek	120 945 *☑

12

1.3 HALLOWA HANDELAARS

1.3.1 **Verduidelik hoe 'n debiteure-ouderdomsontleding met interne kontrole oor debiteure kan help. Verskaf TWEE punte.**

Enige TWEE geldige punte. ✓✓ ✓✓ Een punt vir onvolledige / onduidelike antwoord

- Gee ‘n aanduiding watter debiteure se rekeninge is agterstallig.
- Die ontleding sal jou ‘n goeie idee gee oor betroubare debiteure.
- Ondersteun die besigheid hoe om kredietlimiete aan te pas by debiteure.
- Ondersteun die besigheid wanneer on addisionele kredietverkope te weier totdat die rekening betaal is.
- Gee ’n opsomming van die totale debiteure en hul kredietgeskiedenis.

4

1.3.2 **Bereken die persentasie totale skuld wat die kredietterme oorskry.**

17 200 een punt + 2 300 een punt

$$\frac{19\ 500 ✓✓}{65\ 000✓} \times 100$$

= 30% ☑ een deel korrek; moet bereken wees as ‘n persentasie

2 punte 1 punte 1 metodepunt
OF 26,5% + 3,5% = 30%

OF $\frac{45\ 500}{65\ 000} \times 100\% = 70\%$ 100% – 70% = 30% aanvaar hierdie metode slegs as antwoord van 100% afgetrek is.

4

1.3.3 **Verduidelik EEN probleem (met bedrae) met betrekking tot ELK van die volgende debiteure.**

DEBITEUR	probleem ✓ ✓ bedrae ✓ ✓
P Naidoo	Oorskry die kredietlimiet van R15 000 / met R1 900 Skuld R16 900 wat meer is as die kredietlimiet van R15 000
J Plaatjies	Oorskry die kredietterme van 30 dae / Die R12 300 oorskry die kredietterme / Daar is uitstaande bedrae vir 60 dae (R10 000) / 90 dae (R2 300)

4

TOTALE PUNTE
60

VRAAG 2

TAFELS

2.1 **Bereken die waarde van die eindvoorraad vir tafels op 28 Februarie 2023 deur die eerste-in-eerste-uit-metode te gebruik.**

Bewerkings	Antwoord
270 (150 – 20 = 130 ✓ x 1 600 ✓) = 208 000 twee punte 140☑ x 1 500 ✓) = 210 000 een punt/ een ww	R418 000☑ een deel korrek en moet altwee bymekaar tel

5

2.2.1 **Bereken die % winsopslag wat in 2023 behaal is.**

Bewerkings	Antwoord
1 686 000 x 100 3 372 000	50%✓☑ een deel korrek

2

2.2.2 **Verskaf TWEE punte (met bedrae) om te bewys dat hierdie besluit die doelwitte behaal het.**

TWEE geldige & verskillende punte✓ ✓ Syfers✓ ✓

- Verkope toegeneem van R4 910 680 tot R5 058 000 / met R147 320 / met 2,9 / 3%
- Aantal klante het toegeneem tot 24 tot 32 / met 8 / met 33,3%
- Hoeveel eenhede verkoop het toegeneem van 2 270 na 2 370 / met 150 / 6,8%

4

2.2.3 **Die aandeelhouers voel dat hierdie besluit ook die maatskappy negatief beïnvloed het. Verskaf TWEE punte (met bedrae) wat sy opinie staaf.**

TWEE geldige & verskillende punte ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Die bruto wins verminder van R1 841 505 tot R1 686 000 / met R155 505 / met 8,4%
- Verkoopsprys verminder van R2 221 tot R2 134 /met R87 / met 3,9%
- Verkope per klante op rekord verminder van R204 611,67 na R158 062,50 / met R46 549,17 / met 22,8%

4

Gee hul advies om hierdie probleem op te los. Verduidelik TWEE punte.

TWEE geldige & verskillende punte ✓ ✓

- Beperk (wees selektief met) handelskorting tot goeie klante
- Vind goedkoper verskaffer (om te vergoed vir verlaging in verkooppryse)
- Verhoog bemarking/adverteer in gebiede buite die huidige teikengebied
- Verskaf ander aansporingsmaatreëls soos naverkoopdiens, onderhoud of gratis aflewering.

2

STOELE

2.3 **Bereken die voorraadhoudingstydperk vir stoele (gebruik eindvoorraad).**

Bewerkings		Antwoord
55 575✓ x 365 766 825✓	**OF** eenhede	26,5 dae aanvaar 26,4 een deel korrek
285 x 365 3 850		27dae

3

2.4 **Bereken die getal stoele wat vermis word.**

Bewerkings	Antwoord
580✓ + 3 700✓ – 285✓ – 3 850✓	145 ☑ Een deel korrek

5

Gee TWEE voorstelle om hierdie probleem op te los.

TWEE geldige en verskillende voorstelle ✓ ✓

- Verdeling van pligte/Delegeer aan verskillende werknemers
- Skriftelike waarskuwing en dreig met sterk dissiplinêre aksie (in toekoms)/verhaal koste van oortreder
- Verhoog toesig met gereelde tussenposes/onverwagse fisiese inspeksie van voorraad
- Verander na deurlopende voorraadstelsel om voorraad te boekstaaf
- CCTV as interne kontrole maatreël
- Dring aan op behoorlike dokumentasie vir alle voorraad verskaf

2

TELEVISIESTELLE

2.5 **Bereken die waarde van die eindvoorraad van TV-stelle op 28 Februarie 2023 deur die spesifieke identifikasiemetode te gebruik.**

Bewerkings		Antwoord
SONN	twee punte 1 500✓ – 440✓ = 1 060 x 4 000 drie punte 4 240 000☑ 3 600 000 + 2 400 000 – 1 760 000 een punt een mark	R15 420 000 ☑ een deel korrek en beide bedrae bymekaar getel
TELE	Twee punte 1 650✓ – 350✓ = 1 300 x 8 600 drie punte 11 180 000☑ 8 428 000 + 5 762 000 – 3 010 000 een deel een deel	

7

2.6	**Verduidelik DRIE verskillende bekommernisse wat die aandeelhouers oor hierdie probleem sal hê.** DRIE afsonderlike & geldige punte ✓✓ ✓✓ ✓✓ deelpunte vir gedeeltelike of onvolledige antwoorde • Direkteure is besig met bedrog en korrupsie/omkoopgeld/konflik van belange • Onetiese gedrag van HFB plaas die maatskappy in risiko • Beeld van die maatskappy sal negatief geraak word/ sal die aandeleprys beïnvloed en ook verdere beleggings deur moontlike beleggers • Hoë waarde is opgesluit in voorraad wat nie verkoop nie/ likiditeit • Aandeelhouers sal hulle aandele wil verkoop • Dit sal die ouditverslag nadelig raak • Onderneming sal reputasie verloor aangesien dit oneties is.	**6**

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 3

3.1 Kies die korrekte kosterekening vir elk van die volgende beskrywings:

3.1.1	Administrasiekoste	✓
3.1.2	Verkoops- en verspreidingskoste	✓
3.1.3	Grondstofkoste	✓
3.1.4	Direkte arbeidskoste	✓

4

3.2 ALYSSA VERVAARDIGERS

3.2.1 PRODUKSIEKOSTE STAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2023:

Direkte materiaalkoste	**1 646 120**
Direkte arbeidskoste 655 520 x 100/68 **OF** 655 520 + 308 480	964 000 one part correct ✓☑
Primêre koste DMK + DAK	2 610 120 ☑
Fabrieksbokoste [-102 800 + 61 680] [-21 400 + 25 680] 725 600✓ – 34 880 ✓ – 41 120✓☑ + 4 280 ✓☑	653 880 one part correct ☑
Koste van produksie van klaarprodukte PK + FBK	3 264 000 ☑

11

3.2.2 VERKORTE STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE (INKOMSTESTAAT) VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2023:

Verkope	**4 560 700**
Koste van verkope Sien 3.2.1 188 000 +3 264 000 – 104 000 Al drie bedrae korrek 2 metode punte Twee bedrae korrek 1 metode punt KVKP in die PKS – 1 metode punt	(3 348 000) ☑☑*
Bruto wins Verkope -KvV	1 212 700 ☑
Ander uitgawes	(498 920) ☑*
Verkoop en verspreidingskoste -21 400+ 17 120 234 400✓ + 30 840✓ – 4 280☑ sien FBK hierbo	260 960 ☑*
Administratiewe koste 192 800✓ + 34 880✓+ 10 280✓	237 960 ☑*
Netto wins vir die jaar BW – AU	713 780 ☑

*een deel korrek

13

3.3 KONTROLE VAN GRONDSTOWWE

3.3.1

Bereken die meter materiaal:	**Interne kontrole strategie:** ✓ ✓ *moet nie" installeer kameras" aanvaar nie
Vermis uit die stoorkamer 1 390 (2 950 + 11 200 – 12 760) – 830 = 560 meter ✓☑ een deel korrek	• Fisiese voorraadopname / ewekansige voorraadopname / hou gedetailleerde voorraadrekords/ kontroleer of monitor die beweging van die materiaal • .Rotering / verdeling van pligte Stoorkamer bestuurder moet verantwoordelik gehou word • Verbeter sekuriteit by ontvangs/ Versendingspunte / beperk toegang tot stoorkamer • Stoorkamer personeel moet sluitkaste hê (geen sakke in stoorkamer)
Vermors in die fabriek 8 100 x 1,55 meter 12 760 – 12 555 = 205 m ✓☑ een deel korrekt	• Verbeter opleiding • Gebruik snypatrone / tegnologie • Verbeter toesig • Gebruik goeie kwaliteit materiaal • Effektiewe gebruik van "off-cuts" • Aansporings om vermorsing te verminder

6

3.3.2

Die totale koste van verlore en vermorste materiaal:	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
560 + 205 sien 3.3.1 beide = 765☑ x 120 ✓ OF R67 200 + R24 600 560 x 120 200 x 120	R91 800 ☑* Een deel korrrek
Verduidelik hoe hierdie verlies getoon moet word in die Verkorte staat van Omvattende Inkomste. Enige geldige antwoord, bv. ✓ • Toon die syfer as 'n uitgawe item • Voorbeelde van moontlike uitgawe items: verlies met diefstal / vermorsing/ suiwer fabrieksbokoste aan / koste van verkope	

4

3.4 SIMPHIWE SPEELGOEDFABRIEK

3.4.1 **Bereken die gelykbreekpunt vir die 2023 finansiële jaar.**

$\frac{212\ 500\ ✓}{275\ ✓ – 198\ ✓}$ = 2 760 eenhedes ☑ een deel korrek

77 twee punte

4

3.4.2 **Verduidelik aan Simphiwe waarom die vaste koste per eenheid van R56,00 tot R50,00 verminder het.**

EEN punt wat ekonomieë van skaal noem of verduidelik ✓✓ twee punte of niks

Ekonomieë van skaal

- VK word nie beïnvloed deur vlakke van produksie nie, maar as uitgedruk in VK/eenheid wel. Hoe meer eenhede produseer veroorsaak 'n afname in vaste koste per eenheid **OF**
- Verhoogde produksie lei tot 'n afname in vaste koste per eenheid.

2

3.4.3 **Simpiwe het doelbewuste besluite geneem rakende die veranderlike koste om die onderneming te verbeter. Verduidelik die besluite wat sy oor hierdie koste kon geneem het en hoe dit 'n positiewe uitwerking op die onderneming kon gehad het. Haal syfers aan.**

Koste	**Kommentaar en positiewe uitwerking (met syfers)** Eenheidskoste moet vergelyk word (nie totale koste van die items nie)
Direkte materiaalkoste Kommentaar (met syfer) ✓ Positiewe effek✓	Verhoog van R90 tot R110 per eenheid/ met R20 / 22,2% Verbeter in verkope te danke aan beter kwaliteit van karre / regverdig prys verhoging Beter kwaliteit/ minder terugsendings /verbeter verkope/ hoër winste
Direkte arbeidskoste Kommentaar (met syfer) ✓ Positiewe effek✓	Verminder van R72 tot R60 per eenheid / met R12 / 16,7% Verhoog produksie/verhoog die wins Beter werkers verhoog beeld van besigheid
Verkoops- en verspreidings-koste Kommentaar(met syfer) ✓ Positiewe effek✓	Verhoog van R24 tot R28 per eenheid / R4 / 16,7% Aflewering na 'n wyer gebied maak besigheid meer bekend Gratis aflewering om meer klante te lok Verkoopspersoneel te motiveer/verhoog verkope en wins.

6

TOTALE PUNTE
50

TOTAAL: 150 PUNTE

Kopiereg voorbehou